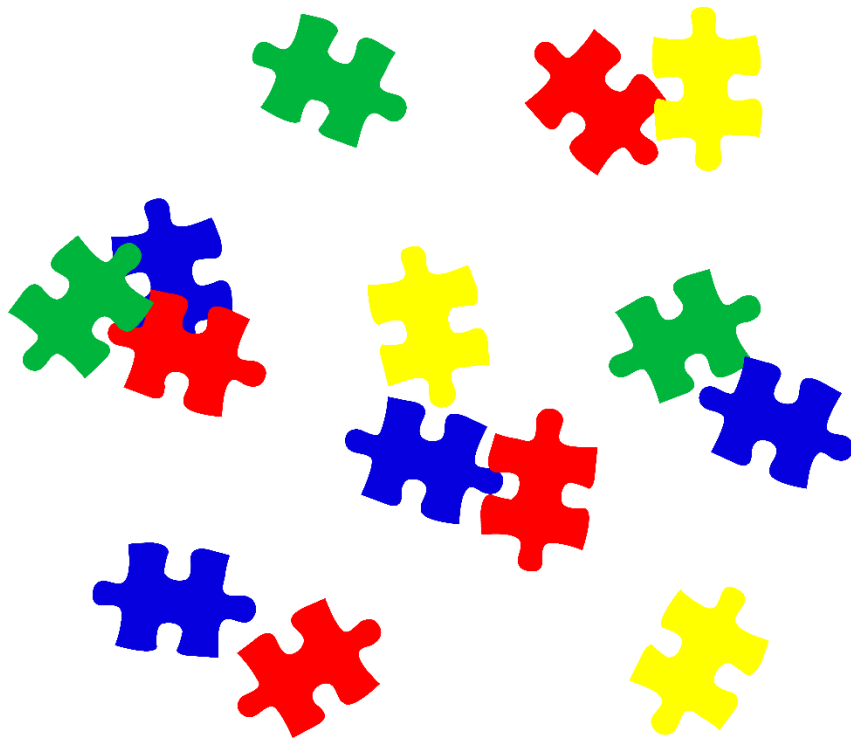

VODNIKI, PRIROČNIKI

in še kaj za starše, strokovnjake in vse, ki želijo vsaj malo razumeti svet otroka, mladostnika in odraslega z avtizmom

pripravila Tanja Lozej, prof. def.

OŠ Kozara Nova Gorica

David Patterson

AVTIZEM

Založba Modrijan Založba, 2009

Kako najti pot iz tega blodnjaka: vodnik za starše pri biomedicinski obravnavi spektra avtističnih motenj

RECENZIJA BUKLA

Avtizem strokovnjaki pojmujejo kot razvojno nevrološko motnjo, ki se kaže v verbalni in neverbalni komunikaciji, tipičnih vedenjskih motnjah ter nenormalni čustveni in socialni odzivnosti. V tem vodniku, namenjenem predvsem staršem, ki imajo otroka s spektrom avtističnih motenj (SAM), dr. David Patterson poleg kratkega zgodovinskega razvoja nazorno opiše vzroke za avtizem ter preiskave, s katerimi lahko ugotovimo dejavnike SAM. Dr. Alenka Vojska Kušar, odgovorna za predgovor in strokovni pregled knjige, pa predstavi prvi projekt po protokolu DAN (po istoimenskem društvu za avtizem, ki ga izvaja) v Sloveniji. Priročnik svetuje staršem, kaj lahko storijo sami, na koga se lahko obrnejo za dodatno pomoč, in ponuja resnična pričevanja staršev, ki živijo s temi posebnimi otroki.

Daniela Šavli

<https://www.bukla.si/>

Philip Whitaker

TEŽAVNO VEDENJE IN AVTIZEM

Razumevanje je edina pot do napredka

izdalo Društvo Center za avtizem, 2011

Philip Whitaker je psiholog, specializiran za delo z otroki z motnjami avtističnega spektra iz Velike Britanije.

Glavno sporočilo priročnika **Težavno vedenje in avtizem - razumevanje je edina pot do napredka** je spodbujanje razumevanja, da moramo za spreminjanje otrokovega vedenja le-to najprej razumeti, se čim bolj celostno informirati o prepoznavanju znakov avtizma pri otrocih. Ta uporabniku prijazen in razumljiv priročnik za preprečevanje in obvladovanje težavnih vedenj, ki se lahko pojavijo v vsakodnevnem življenju otrok z motnjami avtističnega spektra, je namenjen predvsem staršem, učiteljem in zaposlenim v izobraževalnih institucijah. Podroben opis primerov in razumljiva navodila ponujajo bralcu okvir za razvoj lastnih rešitev.

<https://www.avtizem.net/trgovina>

Mojca Mihelčič

Planet Asperger

Kažipot za starše otrok z motnjo avtističnega spektra

Založba Mladika, 2017

ZALOŽNIK O KNJIGI

Mojca Mihelčič bo s svojo knjigo, svojim knjižnim prvencem, v veliko pomoč marsikateri slovenski družini. Njen *Planet Asperger* je namreč eno redkih del o Aspergerjevem sindromu pri nas. Avtorica v knjigi na najbolj prijazen, humoren in razumljiv način razkriva vse pasti in koristi, ki so njeni družini pomagale, da je postalo življenje na planetu Asperger tudi lepo. Mojčin »kažipot« ponuja staršem otrok z motnjo avtističnega spektra ogromno nasvetov in priporočil, od katerih je mogoče katero staršem še neznano. In to je tisto, kar je pomembno. Deliti izkušnje in znanje.

Planet Asperger ni samo pripoved o starševstvu, partnerstvu in življenju, precej drugačnem, kot si ga človek predstavlja, ko pred porodom prvega otroka izbira znamko plenice, barvo vozička in didaktične igrače. Je predvsem nepričakovano iskreno in briljantno humorno besedilo o potovanju skozi neznano, dobrodošlo vsakomur, ki se kdaj sprašuje o mejah svoji zmožnosti, pravilnem in napačnem pri vzgoji in skrbi za otroke, krivdi in odgovornosti, zaupanju vase in v druge.

RECENZIJAZ BUKLA

»Punčke so sicer navdušene nad živo igračko, ki jo lahko obuvajo in predstavljajo po mili volji, ampak zanj to ni preveč vzgojno ... Nikoli se nič ne pritožuje, a ga tudi nič ne zanima, nič ga ne motivira. Vse bi samo opazoval z varne razdalje,« je kratko, a slikovito poročilo z vrtca o fantu G s planeta Asperger. Tanka, prijazna, duhovita in nadvse praktična knjiga o življenju z otrokom, ki ima motnjo avtističnega spektra, je branje, ki ga priporočam vsem. Popisane so razvojne stopnje, od neodzivnega dojenčka do faze nenehnega govorjenja, če poenostavim. Toda nič ni enostavno, ne zanj ne za njegove bližnje. Kar je nam prirojeno s kulturo, samoumevno, je za njih vir neskončnega čudenja. »Zakaj Lačni Franz pòje, namesto da bi jedel,« je le eno v nizu mnogih vprašanj. Sliši se precej logično, kaj neda? Knjigo dopolnjujejo natančni in kratki opisi različnih stanj, razvojnih obdobij, predvsem pa praktični nasveti, kako obravnavati napade jeze, krotiti vprašanja, ponavljanja, otroka opazovati, kako govoriti, kaj storiti in kdaj ne odreagirati, so le nekateri izmed napotkov kako sobivati z »aspijem«. Ne nazadnje je pomembno tudi to, kako naj si baterije polnijo straši. Srčna knjiga.

Jedrta Jež Furlan, Bukla 141

<https://www.bukla.si/>

Simona Weiss

Leseni deček sodobnega časa: Aspergerjev sindrom

Teoretska spoznanja in študija primera

Založba Obzorja, 2018

ZALOŽNIK O KNJIGI

Vsak otrok potrebuje vsaj enega človeka, ki verjame vanj, ki zaupa, da bo postal prav to, kar je zapisano v njegovi duši in po čemer hrepeni njegovo srce. Otroci z avtističnimi motnjami jih potrebujejo več. Ne le doma, tudi v vrtcu in šoli. Knjigo *Leseni deček sodobnega časa*, priporočamo v branje vsem, ki opravljajo katerokoli delo z ljudmi. Da bi razumeli in verjeli, kar sporoča knjiga: možno in mogoče je!

RECENZIJA BUKLA

Simona Weiss je za svoje diplomsko delo, študiji o dečku z Aspergerjevim sindromom, prejela študentsko Prešernovo nagrado. Njena študija je pri nas prva, ki tako obsežno in v celoti obravnava tovrstno problematiko. Pričujoča monografija je nadgradnja njenega diplomskega dela, ki celovito predstavlja Aspergerjev sindrom kot različico avtizma. Kot poudarjajo pisci spremnih besed in recenzenti, se je avtorica poleg strokovnosti (»visoko ekspertna znanstvena monografija«) teme lotila izjemno občutljivo in večplastno. Posebej je izpostavljena in razdelana študija o Gašperju, dečku z Aspergerjevim sindromom. Pokojna avtorica v predgovoru med drugim pravi: »Nimamo časa, da bi podali roko, da bi se ustavili, objeli, prisluhnili ...« Življenje se odvija skupaj z nami v vsej svoji neponovljivosti – objemimo ga, ustavimo se in prisluhnimo lesenim dečkom sodobnega časa. Monografija je neprecenljivo gradivo za vse, da bi razumeli, sprejeli in živeli bolj sočutno in posledično bolj srečno.

Sabina Burkeljca, Bukla 146

<https://www.bukla.si/>

Gail Salz

MOČ RAZLIČNOSTI VEZ MED DUŠEVNO MOTNJO, NADARJENOSTJO IN GENIALNOSTJO

Založba UMco, 2019

ZALOŽNIK O KNJIGI

Že dolgo se sprašujemo, kako lahko nekateri posamezniki z različnimi duševnimi motnjami dosegajo zavidljivo visoko stopnjo produktivnosti in ustvarjalnosti; je to mogoče motnjam navkljub ali ravno zaradi teh motenj? Gail Saltz, briljantna psihiatrinja, psihoanalitičarka in avtorica odmevnih strokovnih knjig, v *Moči različnosti* raziskuje edinstvenost človekovih možganov in preučuje razmerje med motnjami, ki lahko predstavljajo oviro za uspešnost, in velikim potencialom, ki se skriva za njimi.

Avtorica profilira svetovno znane genije, ki so bili diagnosticirani z eno ali več možganskimi pomanjkljivostmi, vključno z učnimi težavami, disleksijo, motnjo aktivnosti in pozornosti, anksioznostjo, depresijo, bipolarno motnjo, shizofrenijo in avtizmom, ter prepričljivo pokaže, kako so ti svoje slabosti znali obrniti v prednosti. Z raziskovanjem njihovih življenjskih zgodb ponazarja, kako so specifični primanjkljaji na določenih delih možganov neposredno povezani

z velikim potencialom in nadpovprečnimi ustvarjalnimi, umetniškimi, empatičnimi in kognitivnimi sposobnostmi.

Knjiga je mešanica strokovne študije in analiz različnih biografij ter prikaže usode genijev in vsakdanjih posameznikov, ki niso le kar najbolje izkoristili svojih pogojev, temveč so uspeli ravno zaradi njih. Z zavedanjem svoje drugačnosti so namreč bolj jasno opredelili področja zanimanja, razvili poti za uspešno delovanje in ustvarili okolja, v katerih so najbolje razvili svoje talente in medsebojne odnose.

Moč različnosti prinaša uvide tudi v to, kako pomagati mladim z različnimi duševnimi pomanjkljivostmi pri njihovem odraščanju in izkoriščanju individualnih potencialov.

»Natančna raziskava Gail Saltz, ki potrjuje, da so vsaki možgani različni.«
– Andrew Solomon, avtor knjige *Far from the Tree*

O AVTORICI

GAIL SALTZ je priznana ameriška psihiatrinja in psihoanalitičarka z dolgoletno prakso, izredna profesorica na newyorški prezbiterijanski bolnišnici Weill-Cornell in psihoanalitičarka na Psihoanalitičnem inštitutu. Priznana je kot kolumnistka, redno piše za *The New York Times*, ob tem pa je avtorica odmevnih strokovnih knjig, saj deluje na področju psiholoških in duševnih motenj, zlasti tistih, ki se nanašajo na čustveno počutje žensk, medsebojne odnose in duševno zdravje, kot so *Postati resničen: kako premagati izgovore, ki nas zavirajo* (*Becoming Real: Defeating the stories we tell ourselves that hold us back*) in *Anatomija skrivnega življenja: psihologija življenja v laži* (*Anatomy of a Secret life: The psychology of living a lie*).

Moč različnosti je njena najnovejša knjiga in prvi prevod v slovenščino.

RECENZIJA BUKLA

Eno od ključnih vprašanj sodobne nevrologije in psihiatrije je, ali so možgani različni oz. ali njihovo različno delovanje lahko povzroča različne duševne motnje. Seveda ne gre samo za negativne plati, saj nekateri posamezniki z diagnosticiranimi duševnimi motnjami dosegajo zavidljivo visoko stopnjo produktivnosti in ustvarjalnosti na različnih področjih. Je to mogoče motnjam navkljub ali ravno zaradi njih? Gail Saltz, briljantna psihiatrinja, profesorica, psihoanalitičarka in avtorica odmevnih strokovnih knjig, v *Moči različnosti* raziskuje edinstvenost posameznikovih možganov in preučuje razmerje med motnjami, kar lahko predstavlja oviro za uspešnost, in velikim potencialom, ki se skriva za njimi. Avtorica profilira svetovno znane genije, ki so bili diagnosticirani z eno ali več možganskimi pomanjkljivostmi, vključno z učnimi težavami, disleksijo, motnjo aktivnosti in pozornosti, anksioznostjo, depresijo, bipolarno motnjo, shizofrenijo in avtizmom, ter prepričljivo pokaže, kako so ti svoje slabosti znali obrniti v prednosti. Z raziskovanjem njihovih življenjskih zgodb ponazarja, kako so specifični primanjkljaji na določenih delih možganov neposredno povezani z velikim potencialom in nadpovprečnimi ustvarjalnimi, umetniškimi, empatičnimi in kognitivnimi sposobnostmi. Knjiga *Moč različnosti* je mešanica strokovne študije in analiz različnih biografij ter prikaže usode genijev in vsakdanjih posameznikov, ki niso le kar najbolje izkoristili svojih danosti, temveč jim je uspelo prav zaradi njih. Z zavedanjem svoje drugačnosti so namreč bolj jasno opredelili področja zanimanja, razvili poti za uspešno delovanje in ustvarili okolja, v katerih so najbolje razvili svoje talente in medsebojne odnose. *Moč različnosti* tako prinaša tudi uvide, kako pri odraščanju in izkoriščanju lastnih potencialov pomagati mladim z različnimi duševnimi pomanjkljivostmi, in je zato pomemben prispevek pri raziskovanju delovanja človeških možganov.

Renate Rugelj, Bukla 148

Ignac Schmidt, Jan Schmidt, Majda Schmidt

DRAMA JE BITI STARŠ VESOLJCA

Drugačnost ni dolgočasna, je univerzalna

Založba Pivec, 2017

ZALOŽNIK O KNJIGI

Avtorji želijo preseči tabuje, povezane s posebnimi potrebami, in slednje približati osebam, ki delajo, živijo, učijo ali vzgajajo in ljubijo osebo s takimi potrebami.

Ignac Schmidt se je kot klinični psiholog vsakodnevno srečeval z otroki in mladostniki z motnjami vseh vrst in seveda z njihovimi starši, učitelji, svetovalci in drugimi osebami. V svoji tretji knjigi se je osredotočil predvsem na osebe z motnjo avtističnega spektra, z motnjo v duševnem razvoju in pridruženimi motnjami. Zanimala ga je kvaliteta življenja otrok z različnimi motnjami, predvsem avtizmom, in njihovih najbližjih, staršev, sorojencev, družine v celoti. V motnji avtističnega spektra je poskusil identificirati oziroma najti splošno in izrazil mnenje, da se v okviru spektra lahko bolj ali manj najdemo vsi. Uvedel je celo povsem nov izraz za pojav odvisnosti od spletnih omrežij, imenoval ga je digitalni avtizem. Zaznal je velik problem sprejemanja oseb s podobnimi diagnozami zunaj družine, v ožji in širši okolici. Kot strokovnjak se je srečal s stisko staršev otrok s to motnjo, sprejel je klic na pomoč in se podal na pot iskanja sprejemanja in razumevanja drugačnosti.

Schmidtov priročnik je dragoceno gradivo, saj se spopada s predstavnim svetom otroka z avtizmom in ga opisuje iz vidika osebe s to motnjo. Zgodbe resničnih ljudi poudarijo boj velikokrat preobremenjenih staršev in svojcev za pravice otroka s posebnimi potrebami. Poudarijo pa tudi brezmejno ljubezen, ki jo dajejo drug drugemu. Izraz vesoljci v naslovu je uporabljen nagajivo in z mero humorja, saj želi avtor poudariti, da smo vesoljci vsi in da plujemo na isti vesoljski ladji. Dragoceno gorivo skupne ladje bodo sprejemanje drug drugega, ljubezen in solidarnost.

Knjiga je namenjena staršem in vsem strokovnjakom, ki se srečujejo z osebami s posebnimi potrebami (pedagogom, zdravnikom, socialnim delavcem, terapevtom). Priporočali bi jo tudi vsem bodočim strokovnjakom.

RECENZIJAZ BUKLA

Bill Gates in Bob Dylan nista le bogataš in lanskoletni Nobelov nagrajenec za literaturo, marveč tudi osebi z Aspergerjevim sindromom. Čeprav se klinični psiholog Schmidt v sodelovanju z ženo, socialno pedagoginjo, in sinom, doktorjem toksikologije, v priročniku ukvarja z destigmatizacijo in sprejemanjem oseb s posebnimi potrebami (ter opozarja na pazljivost pri etiketiranju), knjiga nosi univerzalno sporočilo, da je vsak izmed nas pravzaprav svojevrsten vesoljec. Ali človek. Berljivo, razigrano in hkrati resnobno pojasni zasnovo, razvoj in značilnost oseb z avtizmom in/ali nekaterimi drugimi duševnimi motnjami, pojasni številne bolj ali manj problematične situacije, v katerih se znajdejo te osebe, njihovi svojci in učitelji, ter navede mnoge praktične nasvete, kako s temi značilnostmi ravnati in drugačnost prepoznavati kot obogatitev. Knjiga ne bo našla primernege mesta le med strokovnimi delavci in starši otrok s posebnimi potrebami, katerim je v prvi vrsti namenjena, temveč bo zaradi vsebovanih modrosti in namigov ter resničnih zgodb dobrodošla vsakemu, ki ga medosebni odnosi tako ali drugače vznemirjajo.

Diana Volčjak, Bukla 131

<https://www.bukla.si/>

Liz Hannah

Učenje mlajših otrok z motnjami avtističnega spektra;

Priročnik za starše in strokovnjake v rednih šolah in vrtcih;

Izdalo Društvo Center za avtizem 2009

Liz Hannah je pri tej zelo uporabni knjigi sodelovala z ilustratorjem Steveom Lockettom. Gre za neprecenljiv vir za vse, ki živijo in delajo z mlajšimi otroki z motnjami avtističnega spektra. Vsebina vključuje ključne informacije in številne koristne strategije, ki bodo pomagale tistim z manj znanja o avtizmu pa tudi izkušenim staršem ter učiteljem.

Knjiga je namenjena staršem in strokovnjakom v šolah in vrtcih, ki poučujejo otroke z motnjami avtističnega spektra, stare od tri do sedem let. Knjiga daje praktične nasvete in vsebuje preskušene in preverjene zamisli, ki bodo pomagale vam in otrokom uspešno sodelovati, se skupaj igrati in predvsem se učiti za življenje.

Iz vsebine:

Potrebe otrok z motnjami avtističnega spektra
Razvijanje zgodnje komunikacije
Zgodnje učenje: osnovne veščine
Strukturirano poučevanje
Opismenjevanje
Učenje razumevanja števil
Razvijanje socialne interakcije
Pomanjkanje domišljije in prilagodljivega mišljenja
Strategije za oporo vedenju

<https://www.avtizem.net/trgovina>

Tony Attwood

Aspergerjev sindrom

Priročnik za starše in strokovne delavce

izdal Megaton, 2007

Tony Atwood je klinični psiholog, specializiran za področje Aspergerjevega sindroma in ima na tem področju bogate izkušnje iz svoje petindvajsetletne prakse dela z ljudmi s tem sindromom.

V priročniku lahko izveste veliko o nenavadnih karakteristikah Aspergerjevega sindroma in spoznate praktične strategije, ki zmanjšajo in omilijo le-te. V knjigi boste našli poglavje o diagnozi, ocenjevanju otroka, opis vseh področij oziroma značilnosti Aspergerjevega sindroma: jezik, socialno vedenje, motorična nespretnost. Poleg tega so predstavljena tudi najpogosteje zastavljena vprašanja v zvezi z Aspergerjevim sindromom. Priročnik nudi zelo uporabne informacije o Aspergerjevem sindromu, ki so podprte z avtorjevimi osebnimi izkušnjami – primeri (iz njegove prakse).

<https://www.prva-os-sg.si/>

Paul Dickinson in Liz Hannah

Lahko se obrne na bolje ...

izdalo društvo Center za avtizem 2008

V knjižici so naslednja poglavja:

- izbruhi jeze
- težave na stranišču
- težave s spanjem
- težave s hranjenjem
- samostojnost,
- obvladovanje obsesivnega in ponavljajočega vedenja
- neprijetno, destruktivno ali nevarno vedenje
- samopoškodovanje.

Liz in Paul sta knjižico napisala preprosto in z namenom, da bi dobili starši nasvete dovolj zgodaj in ne šele, ko se vzorci nekega obnašanja zakoreninijo do te mere, da jih je skoraj nemogoče spremeniti.

Avtorja za zaključek napišeta:

»Sama sva kar nekaj let preživela in delala z otroki z avtizmom, vendar kljub temu še vedno kdaj srečava otroka, ki naju popolnoma preseneti! Takrat morava spet napeti možgane in najti pot do prave rešitve. Zgodilo se je že, da sva se vrnila z obiska v šoli ali pri družini in obsedela v avtu pred pisarno ter razmišljala, kaj lahko narediva. Tako sva v majhni meri občutila frustracije in občutek izgubljenosti, ki jih veliko družin doživlja dan za dnem, ko vzgajajo svoje otroke z avtizmom in jih pripravljajo na svet, ki je zanje zmeden in strašen. Pri težavah, ki jih ima vaš otrok, se boste morda znašli v brezizhodnem položaju, prepričani, da ste poskusili že vse. Obstajajo strokovnjaki, ki vam lahko pomagajo, če jih potrebujete. V pomoč vam bo, če se boste pogovorili z njimi. Tudi drugi starši vam v takšnih situacijah lahko pomagajo. Dali vam bodo kak enostaven predlog ali vam svetovali o strategijah, ki so jih že preizkusili. Vaš zdravnik ali pediater vam na primer lahko svetuje o zdravilih za otrokovo hiperaktivnost. Upava, da vam bo pomagala tudi ta knjižica in vam vsaj malo olajšala življenje. Če sva vas uspela prepričati, da niste čisto sami ter da obstajajo tudi drugi starši, prostovoljne organizacije in celo strokovnjaki, ki vas razumejo in vam želijo pomagati, sva s svojim prispevkom zadovoljna. Želiva vam vse najboljše.«

<https://www.avtizem.net/trgovina>

Suzana Odžić

ŽIVETI (AVTIZEM) Uporabne informacije za starše in vse druge, ki se dnevno srečujejo z avtizmom

Samozaložba 2022

Priročnik je nastal v želji olajšati enega izmed najtežjih začetkov, ki lahko doleti družino – začetek življenja družine z otrokom s posebnimi potrebami. Imeti otroka s posebnimi potrebami pomeni, da življenje poteka drugače, kot bi sicer.

Na spodnji povezavi si lahko prenesete priročnik Suzane Odžić, mamice dvojčkov, ki mata avtizem.

<https://www.zivetiavtizem.si/>

Branka D. Jurišić

Otroci z avtizmom: priročnik za učitelje in starše

Izdal IC Pika, prva izdaja 2016, dopolnjena izdaja 2021

O avtorici knjige

Branka D. Jurišić je specialna pedagoginja. Zaradi zanimanja za avtizem se je odločila za študij specialne pedagogike in se zaposlila v prvem oddelku za otroke z avtizmom, ki je bil ustanovljen pred skoraj tridesetimi leti na Centru Janeza Levca Ljubljana. Več kot dvajset let je bila zaposlena v Centru za duševno zdravje Zdravstvenega doma Ljubljana, kjer je sodelovala pri odkrivanju, diagnosticiranju in ocenjevanju otrok z avtizmom, svetovala je družinam in tudi strokovnjakom vrtcev in šol, kako otroke in mladostnike z avtizmom čim bolj vključiti v vsakodnevno življenje. Njena prva knjiga o avtizmu je izšla leta 1991 in je bila takrat za mnoge strokovnjake v Sloveniji prvi učbenik na to temo. Je tudi soavtorica dveh knjig o Aspergerjevem sindromu. O avtizmu je imela več seminarjev in delavnic, sodelovala je pri oblikovanju smernic za celostno obravnavo oseb s spektroavtističnimi motnjami, ki so izšle leta 2009. Zaposlena je v Izobraževalnem centru Pika, kjer izobražuje predvsem strokovnjake iz vrtcev in šol ter tako spoznava njihove potrebe na področju šolanja otrok z avtizmom.

Recenzija knjige

Dr. Branka D. Jurišić skozi opise otrok opiše raznolikost vedenjskih značilnosti otrok z avtističnimi motnjami v različnih razvojnih obdobjih, na različnih delih spektra avtistične motnje in z različnimi pridruženimi težavami ali motnjami. Predstavi uveljavljene znanstvene razlage vedenjskih značilnosti avtistične motnje ter ponuja podrobnejše opise nekaterih učinkovitih terapevtskih intervencij. Avtorica v knjigi predstavlja sodobni pogled na spekter avtističnih motenj, odgovarja na vprašanja o prepoznavanju, razvrščanju in poimenovanju avtističnih motenj, razlogih za hitro naraščanje prepoznanih otrok z avtističnimi motnjami v svetu in pri nas ter ponuja bralcu usmeritve o dokazano učinkovitih terapevtskih postopkih, s katerimi otroke z avtizmom učimo novih spretnosti in želenih vedenj. S povezavami na različne spletne vire usmerja bralca tudi k samostojnemu učenju in poglobljanju znanja s področja učinkovitih intervencij poučevanja. Knjiga slovenske avtorice, specialne pedagoginje z dolgoletnimi izkušnjami poučevanja otrok z avtistično motnjo in nudenja podpore njihovim družinam, je dragocen vir znanja za starše, vzgojitelje, učitelje in druge, s katerim lahko pomagajo otrokom z avtizmom pri učenju in polnejšem vključevanju v družbo.

doc. dr. Jana Kodrič, univ. dipl. psih., specialistka klinične psihologije

<https://icpika.si/gradiva-za-strokovnjake/opis-knjige-otroci-z-avtizmom/>

Branka D. Jurišić

Ocena funkcije vedenja in program podpore za otroke z avtističnimi motnjami

Izdal IC Pika, 2023

Z veseljem vam sporočamo, da je pri IC Pika izšel priročnik **Ocena funkcije vedenja in program podpore za otroke z avtističnimi motnjami** avtorice dr. Branke D. Jurišić. Približno 400 strani dolgo delo vsebuje obsežen in celovit pregled ocenjevanja funkcij posameznikovega vedenja in iz razumevanja te funkcije izhajajočih načinov poučevanja želenih vedenj. Namenjena je strokovnjakom (učiteljem, psihologom, specialnim pedagogom ...), ki se pri vsakdanjem delu srečujejo z neželenimi vedenji otrok z avtističnimi motnjami in jim želijo pomagati, da bi se naučili bolj prilagojenih vedenj, ki jim bodo omogočala večjo samostojnost in neodvisnost v življenju.

Dr. Peter Janjušević, eden od recenzentov, je zapisal: »Gre za prvo tako obsežno in celostno knjigo o ocenjevanju funkcije vedenja in na njem temelječe intervencije, ki pokrije relevantno teorijo pa tudi aplikacije in evalvacijo kot integralni del vedenjskih pristopov. Zato menim, da bi ta knjiga lahko bila eden ključnih tekstov za študente pa tudi za izkušene praktike s področja vzgoje, izobraževanja, duševnega zdravlja in širše. Avtorica si za to pomembno delo zasluži čestitke in zahvalo.«

Specialna pedagoginja dr. Branka D. Jurišić, katere delo je na področju otrok s posebnimi potrebami v mnogih pogledih v Sloveniji pionirsko, je leta 2020 prejela nagrado Republike Slovenije za izjemne dosežke na področju šolstva.

Marjan Žiberna, urednik, marec 2023

Več informacij o knjigi (opis, naročilo ...) je na letaku Ocena funkcije vedenja na spodnji povezavi.

https://icpika.si/wp-content/uploads/2023/03/Ocena_funkcije_vedenja_Pika_letak_3.pdf

»Izobraževalni center Pika (IC Pika) je organizacijska enota Centra Janeza Levca Ljubljana, ki se ukvarja predvsem s strokovnim izpopolnjevanjem. Namenjen je strokovnim delavcem v vzgoji in izobraževanju – vzgojiteljem, učiteljem, vodstvu, svetovalnim delavcem, specialnim pedagogom, ki delajo z otroki in mladostniki s posebnimi potrebami. » [predstavitev IC Pika na https://icpika.si/](https://icpika.si/)

Na spodnji povezavi IC Pika si lahko pogledate gradiva. Nekatera lahko tudi prenesete.

<https://icpika.si/gradiva-za-strokovnjake/>

Erna Žgur in Tjaša Filipčič

Aktivnosti v naravi za razvoj gibalnih in funkcionalnih sposobnosti otrok z avtizmom

Založba UL Pedagoške fakultete, 2020

Predstavitev publikacije s kazalom:

<https://zalozba.pef.uni-lj.si/index.php/zalozba/catalog/book/6>

Monografija predstavlja izsledke enoletnega projekta, v katerem so bile aktivno preizkušane različne gibalne aktivnosti za otroke z avtističnimi ter spremljajočimi motnjami. Izvedeni poligoni v naravi, vodene ter ciljno usmerjene gibalne aktivnosti so lahko dodaten, močan motivacijski dejavnik za izboljšanje ne samo prvin motorike, temveč tudi za izboljšanje socialne, komunikacijske ter interakcijske zmožnosti vključenih otrok. Kot najmočnejši »motivator« za vsakokratno vključevanje otrok v izbrane aktivnosti se je izkazal konj ter z njim vodene terapevtske ter specialno-pedagoške aktivnosti. Monografija na pregleden ter znanstvenostrokoven način predstavi najpogostejše prisotne značilnosti otrok z avtističnimi ter pogosto pridruženimi motnjami s področja intelektualnih primanjkljajev ter spektra senzo-motoričnih primanjkljajev. Predstavljena je tudi vloga gibanja ter športa pri osebah s posebnimi potrebami ter njihov vpliv na kakovost življenja tudi v odraslosti. V zaključnem delu so pregledno predstavljeni izsledki spremljajočih raziskav s področja napredovanja otrok po GMFM testu.

Katarina Habe in Barbara Sicherl Kafol

GLASBA IN AVTIZEM

Založba UL Pedagoške fakultete, 2020

Predstavitev publikacije s kazalom:

<https://zalozba.pef.uni-lj.si/index.php/zalozba/catalog/book/132>

Ukvarjanje z glasbo zajame posameznika celostno, v dialogu »srca, telesa in uma«, ki v različnih neformalnih in formalnih okoljih spodbuja njegov čustveni, socialni, moralni, duhovni, spoznavni, telesni in estetski razvoj. Z glasbeno komunikacijo se namreč vzpostavljajo kompleksne ravni glasbenega in osebnostnega razvoja. Glasba je eno izmed najučinkovitejših sredstev inkluzije, saj s svojo univerzalnostjo nagovarja slehernega posameznika. Še posebej je aktivno ukvarjanje z glasbo, bodisi preko glasbenega izobraževanja bodisi preko glasbene terapije, učinkovito orodje spodbujanja celostnega razvoj pri otrocih z motnjami avtističnega spektra (MAS). Pri otrocih z MAS je namreč glasbeno področje pogostokrat močno področje, saj številni izmed njih izkazujejo nadpovprečne osnovne glasbene sposobnosti, izražajo velik interes za glasbo, glasba pa zanje predstavlja sredstvo strukturiranja, sredstvo komuniciranja in sredstvo grajenja socialnega mostu. Pojavnost otrok z MAS v sodobnem svetu iz leta v leto narašča. V skladu s tem se povečuje tudi potreba po iskanju novih učinkovitih načinov dela z njimi, kjer se je tudi uporaba glasbenih intervencij izkazala kot zelo uspešna.

Namen naše monografije je predstaviti izsledke raziskav o učinkih glasbe na otroke z MAS v Sloveniji ter tudi primere dobrih praks glasbenega izobraževanja in glasbene terapije otrok z MAS v Sloveniji. Ob tem smo želeli podrobno predstaviti tudi teoretična izhodišča predhodnih tujih raziskav na tem področju.

NOV POGLED NA AVTIZEM

Obravnava otroka z avtizmom je zapletena tudi zato, ker obstaja več različnih pristopov, ki jih vključuje. To so vedenjski, pedagoški, kognitivni in medicinski pristop. Naštete možnosti se prepletajo, vendar vsaka poudarja druge pristope. Dogaja se, da se strokovnjaki znotraj področij pogosto medsebojno ne razumejo, saj uporabljajo različen strokovni jezik. To je videti tako, kot če bi slep človek otipaval različne dele slona in bi dobil različne vtise o tej živali. V knjigi bomo prestopili meje med različnimi vejami znanosti in v študijo vključili različne perspektive, tako da bomo zanemarili izrazoslovje, ki omejuje in ločuje različne poglede, in se osredotočili na praktične pristope pri izvajanju obravnave, ki temeljijo na raziskavah, teoriji in kliničnih izkušnjah.

Prvi del knjige je zasnovan tako, da bralec dobi občutek, v čem se avtizem razlikuje od drugih nevroloških razvojnih motenj. V svojem bistvu je avtizem primanjkljaj sposobnosti socialnega sporazumevanja oziroma interakcije. Hkrati s tem se večkrat dogodi, da ima otrok težave tudi na govornem področju ter s procesiranjem informacij. V prvem poglavju je podan teoretični pregled, kako pri otroku odkrijemo avtizem. Drugo poglavje predstavi, kako več prirojenih težav pri sprejemanju socialnih, govornih in senzornih informacij skupaj tvori simptome, značilne za avtizem. V tretjem poglavju pa bomo predstavili koncept obravnave glede na simptome UPA. Tako bomo pridobili potrebno temeljno znanje za razumevanje vsakega izmed značilnih simptomov in morebitnih vzrokov avtizma, ki vplivajo na učenje. V drugem delu knjige pa so opisani načini obravnave za vsakega izmed UPA.

Iz predgovora slovenske izdaje:

Knjiga Bryne Siegel z naslovom Pomoč otrokom z avtizmom in podnaslovom Primeri obravnave za starše in strokovnjake je razumljivo napisan in s primeri podkrepljen vodnik po učnih primanjkljajih pri avtizmu in načinih iskanja ustreznih metod obravnave glede na otrokov učni stil. Ponuja nam

neke vrste diagnostično orodje (ALDI), ki predstavlja seznam učnih primanjkljajev (UPA) in nakazuje otrokov stil učenja (USA), ki predstavljata neke vrste izobraževalno oceno posameznega otroka za nadaljnje učenje in poučevanje. Tako prepoznamo področje, ki otroka z avtizmom pri učenju najbolj ovira, ter načrtujemo strategijo obravnave.

dr. Bojana Globočnik

Iz predgovora:

Knjiga predstavlja sintezo kliničnih izkušenj in raziskav, ki so v pomoč pri izvajanju obravnave. Pomagala bo učiteljem, da bodo uspešnejši v razredu, in staršem, da bodo učinkovitejši pri zagovarjanju otrokovih pravic. Knjiga predstavlja neprecenljivo sintezo stanja, v katerem je trenutno znanost na področju avtizma, in nam je v pomoč pri večji učinkovitosti razvoja obravnave.

Fred R. Volkmar,
Univerza Yale, New Haven, Connecticut

Ivona Milačić

ASPERGERJEV SINDROM ALI VISOKOFUNKCIONALNI AVTIZEM

izdalo Društvo Center za avtizem 2006

**Linda Lee, prevedla in prilagodila za rabo v Sloveniji Suzana Odžić:
Zgodnji znaki avtizma, priročnik za strokovne delavce in starše**

<https://www.zveza-avtizem.eu/2019/06/11/zgodnji-znaki-avtizma-prirocnik-za-strokovne-delavce-in-starse/>

N. Gričar, Š. Rabič Por, B. Bizilj:

Senzorne strategije za vsak dan, vodnik za starše predšolskih otrok

<https://www.zdts.si/downloads/Vodniksenzornestrategije.pdf>

revija VoxAlia, katero pripravljajo odrasle osebe z Aspergerjevim sindromom

<http://drustvo-aspi.si/voxalia/download/leto-2020/VoxAlia.pdf>

Delovna skupina pri Ministrstvu za zdravje

Smernice za celostno obravnavo oseb s spektroavtističnimi motnjami

izdalo Ministrstvo za zdravje 2009

Melanšek, Kranjc

Podporna zaposlitev oseb z AS oz. visokofunkcionalnim avtizmom

Priročnik za delodajalce; izdal Center za avtizem 2011

Carol Gray

SOCIAL STORIES

<https://carolgraysocialstories.com/>

.....
Na spodnji povezavi imate še veliko literature v angleškem jeziku

<https://www.emka.si/webapp/wcs/stores/servlet/sl/emkasi/avtizem-in-aspergerjev-sindrom-12381>